

imidlertid forberedt paa, at naar det gjaldt om at henvise en Ting til Dørlighebens Afgjørelse, vilde det møde Indsigelse hos det ærede Medlem. Efter de Udtalelser, som jeg baade ved denne og andre Leiligheder har hørt af det ærede Medlem, skulde man tro, at Dørligheberne egentlig vare i Besiddelse af et Undermaal af Indsigt til at kunne afgjøre den Slags Spørgsmaal; men jeg er vis paa, at det ærede Medlem vil med stor Leilighed kunne afgjøre dem, naar de komme til at foreligge praktisk, saa at det er mere en theoretisk Betænkning, han har fremsat. Hvad dernæst det ærede Medlems Hovedbetragtning angaar, er det jo den, at Retsfager maa ikke henvises til Afgjørelse af Dørligheden. Jeg kan fuldstændig slutte mig til dette Princip, men skal blot fremhæve, at denne Slags Sager efter min Opfattelse isølge deres Bestaandelse ikke egentlig ere Retsfager. Det ærede Medlem indrømmer selv, at de egentlig egnede sig til Afgjørelse ved Bøldgift; men dette viser, at de ikke blot skulde afgjøres efter Ret, men tillige efter Billighed, og da vi nu ikke have Bøldgiftretter, skjøner jeg ikke rettere, end at det er naturligt at henlægge Afgjørelsen til Dørligheden. Det er Dørligheden, der har at skjøne over Forholdet og efter Ret og Billighed under fornødent Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder har at træffe en saadan Afgjørelse, som begge Parter kunne være tjente med. Hvad dernæst angaar det Spørgsmaal, om Affattelsen af vort Endringsforslag giver Dørligheden den fornødne Veiledning, tror jeg ogsaa, at de Vanskeligheder, som det ærede Medlem nævnte, virkelig ikke vilde være tilstede. Hvad angaar Udtrykket „særegne Omstændigheder“, skjøner jeg ikke rettere, end at der derved er henvist til, at det skal være saadanne, som ligge udenfor den regelmæssige Tingenes Orden, saadanne, der ikke kunne ventes at ville indtræde under ordinære Forhold, f. Ex. den ganske almindelige Ting, at man opdager, at Et eller Andet boer skult i en saadan Lærling, saaledes at f. Ex. en Snedker- eller Skulpturlærling synes at kunne blive en stor Kunstner. Det er dog en særlig Omstændighed. At en Lærling beslutter at udvandre til Amerika, ligger jo ogsaa udenfor den ordinære Tingenes Orden, og dette gjælder ogsaa om, at Lærlingen, skjøndt han har viist sig flink i Clementerne, naar han arbejder videre fremad, er ude af Stand til at lære den finere Del af Haandværket, saa at han vil blive en Juffer alle sine Dage osv. Det er den Slags Ting, der ligge udenfor det Normale, og som vi derfor have betegnet som „særegne Omstændigheder“. At Omstændighederne dernæst skulle være „uforudsete“, er begrundet i, at hvis de havde kunnet forudses, var det rimeligt, at Parterne havde taget Hensyn til dem ved Kontraktens Affattelse. At Bestemmelsen skulde være mindre nødvendig, som det ærede Medlem siger, kan jeg ikke indrømme.

Overfor de humane Mestres behøves den ganske vist ikke; men det er jo overfor de inhumane Mestres, at Loven skrives. Om den er indrettet saaledes, at den omfatter alle mulige Tilfælde, er ganske vist et Spørgsmaal, men ialtfald er dette ingen Grund til ikke at lade den blive anvendt paa Tilfælde paa hvilke man anser det for ønskeligt. Det er ialtfald min Anskuelse, at, fordi man ikke kan faae det Mere, er det ønskeligt, at man beholder det Mindre. Naar det ærede Medlem mente, at Dørligheden ikke vilde kunne faae det fornødne Grundlag for sin Afgjørelse, vil jeg dertil sige, at denne Indvending er, saavidt jeg skjøner, allerede gjendreven, thi der er andre Afgjørelser, hvor den maa og kan finde Grundlaget, saa at denne Vanskelighed ikke kan være afgjørende. Dette gjælder f. Ex. hvor den skal skjøne, om der er skjellig Grund til at forhindre et Ægteskab. Svarledes skal Dørligheden der faae Oplysning om de faktiske Omstændigheder og afgjøre, om de ere rigtige eller ikke? Kan den skjøne i et saadant Forhold, maa den ogsaa kunne gjøre det i det foreliggende Tilfælde. Naar man dernæst har henvist til, at Dørligheden bliver ubsat for at findes partiisk, er det jo Noget, den i mange Tilfælde er ubsat for, og hvorfor skal man saa være mere ængstelig derfor i dette Tilfælde end i andre. Det hændes f. Ex. ofte med Hensyn til saadanne Afgjørelser, som træffes med Hensyn til Forhindring af Ægteskab, saa at jeg kan ikke skjøne, at denne Ængst har Noget at sige. Det ærede Medlem fremhævede dernæst, at her forelaa et Pengespørgsmaal. Det forekommer mig dog egentlig ikke, at her er et saadant ligefremt Pengespørgsmaal; thi Læremesteren faar jo i alle Tilfælde Erstatning, selv om Lærlingen faar Lov til at gaa sin Vej. Erstatning er ham altsaa altid sikret; men Spørgsmaalet er kun om, hvorvidt Lærlingen kan slippe bort fra Kontrakten. Naar det ærede Medlem fremhævede, at man altid kan slippe fra sin Forpligtelse mod at betale Erstatning, er det en Sætning, som jeg ikke kan vedkjende mig i det Omfang; jeg tror paa ingen Maade, at den kan opstilles saaledes, og at vort Endringsforslag forsaavidt kunde være overflødig, men det er et Spørgsmaal, jeg ikke skal gaa nærmere ind paa. Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om Tilvebringelsen af Grundlaget for Skjønnsforretningen, skal jeg ikke sige Andet end: Hvorfor skulde den være mere vanskelig i dette Tilfælde end i mange andre, hvor Skjønnsforretning skal optages? Det er af den Slags Indvendinger, som det forekommer mig, at man ikke kan lade en i og for sig god Bestemmelse falde for. Hvad mit Underendringsforslag angaar, skal jeg fuldstændig henviise til det høje Æbng, om det maatte finde, at der er Anledning til at vedtage det eller ikke. Jeg har nærmest kun stillet det i Kraft af den Betragtning, at jeg mener, at en Lov skal saa-